

พระราชบัญญัติทนายความ

พ.ศ. 2528

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2528
เป็นปีที่ 40 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยทนายความ และให้มีกฎหมายว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2508 และพระราชบัญญัติทนายความ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2514

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ทนายความ” หมายความว่า ผู้ที่สภาทนายความได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ

“สภานายกพิเศษ” หมายความว่า สภานายกพิเศษแห่งสภานายกความ

“นายก” หมายความว่า นายกสภานายกความ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสภานายกความ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสภานายกความ

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภานายกความ

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับสภานายกความ

“ใบอนุญาต” หมายความว่า ใบอนุญาตให้เป็นทนายความ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

สภานายกความ

มาตรา 6 ให้มีสภาขึ้นสภาหนึ่งเรียกว่า “สภานายกความ” ประกอบด้วยคณะกรรมการสภานายกความและสมาชิกสภานายกความ มีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้สภานายกความเป็นนิติบุคคล

มาตรา 7 สภานายกความมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมการศึกษาและการประกอบวิชาชีพทนายความ
- (2) ควบคุมมรรยาทของทนายความ
- (3) ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภานายกความ
- (4) ส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภานายกความ
- (5) ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับ

กฎหมาย

มาตรา 8 สภานายกความมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) จัดทะเบียนและออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) ดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสภานายกความและตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 9 สภานายความอาจมีรายได้อันต่อไปนี้

- (1) ค่าจดทะเบียน ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- (3) รายได้จากทรัพย์สินหรือกิจการอื่น
- (4) ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์

มาตรา 10 ให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งสภานายกพิเศษแห่งสภานายความ และมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 2

สมาชิกสภานายความ

มาตรา 11 สมาชิกสภานายความได้แก่ ทนายความตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 12 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสภานายความ มีดังนี้

(1) แสดงความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ของสภานายความ โดยส่งไปยังคณะกรรมการสภานายความและในกรณีที่สมาชิกร่วมกันตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป เสนอให้คณะกรรมการสภานายความพิจารณาเรื่องใดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ของสภานายความ คณะกรรมการสภานายความต้องพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอทราบโดยมิชักช้า

(2) ชักถามเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของสภานายความ ในการประชุมใหญ่ของสภานายความ

(3) เลือกหรือรับเลือกตั้งเป็นนายกหรือกรรมการสภานายความ

(4) ผดุงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพและปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 13 สมาชิกภาพของสมาชิกย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ขาดจากการเป็นทนายความตามมาตรา 44

หมวด 3

คณะกรรมการสภานายความ

มาตรา 14 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสภานายความ” ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงยุติธรรมหนึ่งคนและผู้แทนนิติบัณฑิตยสภาหนึ่งคน เป็นกรรมการและนายกและกรรมการอื่นอีกไม่เกินยี่สิบสามคนซึ่งสมาชิกสภานายความทั่วประเทศได้เลือกตั้งขึ้น โดยกรรมการดังกล่าวไม่น้อยกว่าเก้าคนจะต้องมีสำนักงานประจำอยู่ตามภาคต่าง ๆ ตาม

พระราชกฤษฎีกาตั้งอธิบดีผู้พิพากษามาตร ภาคละหนึ่งคน

มาตรา 15 ให้นายกแต่งตั้งกรรมการอื่นตามมาตรา 14 เป็นอุปนายก เลขานุการ นายทะเบียน เหนรัญญิก สวัสดิการ ประชาสัมพันธ์ และตำแหน่งอื่นตามความเหมาะสม ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา 16 ให้นายกและกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งสามปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา 17 ทนายความที่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตก่อนวันเลือกตั้งนายกหรือกรรมการไม่น้อยกว่าสามสิบวันมีสิทธิเลือกตั้งนายก และหรือกรรมการ

ทนายความผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกหรือกรรมการจะต้องเป็นผู้ซึ่งได้จดทะเบียน และรับใบอนุญาตมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันเลือกตั้งนายกหรือกรรมการ

มาตรา 18 การเลือกตั้งนายกและกรรมการตามมาตรา 14 ทนายความต้องมาใช้สิทธิด้วยตนเองโดยการลงคะแนนลับ

ทนายความที่มีสำนักงานอยู่ ณ จังหวัดใด ให้ออกเสียงลงคะแนนที่จังหวัดนั้นหรือจะไปออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมใหญ่ก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งนายกและกรรมการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการมรรยาททนายความมีอำนาจหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้งนายกและกรรมการให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับ

มาตรา 20 เมื่อมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ นายก หรือกรรมการคนใดคนหนึ่งกระทำความผิดวัตถุประสงค์ของสหภาพทนายความ หรือกระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงแก่สหภาพทนายความ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้คณะกรรมการ นายกหรือกรรมการคนนั้นออกจากตำแหน่งได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีจะมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้แทนกระทรวงยุติธรรมหนึ่งคน ผู้แทนนิติบัญญัติสภาซึ่งเป็นข้าราชการอัยการหนึ่งคน และซึ่งเป็นทนายความหนึ่งคนกับทนายความอื่นอีกสี่คน เป็นคณะกรรมการสอบสวน คณะกรรมการสอบสวนต้องรีบทำการสอบสวนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วเสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการคำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา 21 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ นายกหรือกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งเป็นการเฉพาะตัว เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก

- (3) ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกหรือกรรมการตามมาตรา 17 วรรคสอง
- (4) รัฐมนตรีมีคำสั่งให้ออกจากตำแหน่งเป็นการเฉพาะตัวตามมาตรา 20
- (5) ขาดการจากเป็นทนายความตามมาตรา 44
- (6) เป็นผู้มีกฏหมายพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน

ไม่สมประกอบ

- (7) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย หรือ
- (8) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา 22 ในกรณีที่คณะกรรมการทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการใหม่ ให้คณะกรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการใหม่จะเข้ารับหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 20 ให้คณะกรรมการมรยาททนายความปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งนั้นไปพลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการใหม่จะเข้ารับหน้าที่ โดยให้ประธานคณะกรรมการมรยาททนายความปฏิบัติหน้าที่นายก

ในการปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนระหว่างที่คณะกรรมการใหม่ยังไม่ได้เข้ารับหน้าที่ คณะกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งหรือคณะกรรมการมรยาททนายความแล้วแต่กรณี มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 27 (1) เฉพาะกิจการที่มีลักษณะต่อเนื่องและเท่าที่จำเป็นเพื่อให้งานประจำของคณะกรรมการดำเนินไปได้โดยไม่มีที่เสียหายหรือหยุดชะงัก กับจัดการเลือกตั้งคณะกรรมการใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการเดิมนั้นพ้นจากตำแหน่ง โดยจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อช่วยเหลือจัดการเลือกตั้งดังกล่าวด้วยก็ได้

มาตรา 23 เมื่อนายกหรือกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้เลือกตั้งนายกหรือกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนายกหรือกรรมการนั้นว่างลง เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ให้ผู้ซึ่งเป็นนายกหรือกรรมการซึ่งได้รับเลือกตั้งแทนนั้น อยู่ในตำแหน่งตามวาระของนายกหรือกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา 24 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นายกหรือผู้รักษาการแทนเป็นประธานในที่ประชุมมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 25 ในกรณีที่นายกพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือนายกไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้อุปนายกเป็นผู้รักษาการแทน ถ้าอุปนายกพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรืออุปนายกไม่อยู่

หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทน
มาตรา 26 สภานายกพิเศษหรือผู้แทนจะเข้าฟังการประชุมและชี้แจงแสดงความเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการ หรือจะส่งความเห็นเป็นหนังสือไปยังสภานายกความในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) บริหารกิจการของสภานายกความตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในมาตรา 7
- (2) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสภานายกความ เว้นแต่กิจการซึ่งมีลักษณะหรือสภาพที่ไม่อาจมอบหมายให้กระทำการแทนกันได้
- (3) ออกข้อบังคับสภานายกความเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และข้อบังคับว่าด้วย
  - (ก) การเป็นสมาชิกและการขาดจากสมาชิกของสภานายกความ
  - (ข) การเรียกเก็บและชำระค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ
  - (ค) การแจ้งย้ายสำนักงานของทนายความ
  - (ง) การประชุมคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
  - (จ) เรื่องอื่น ๆ อันอยู่ในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ของสภานายกความหรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภานายกความตามกฎหมายอื่น รวมทั้งการแต่งตั้ง การบังคับบัญชา การรักษาวินัย และการออกจากตำแหน่งของพนักงานสภานายกความ

มาตรา 28 ข้อบังคับนั้นเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภานายกพิเศษและได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา 29 ให้นายกเสนอร่างข้อบังคับต่อสภานายกพิเศษโดยไม่ชักช้าสภานายกพิเศษอาจยับยั้งร่างข้อบังคับนั้นได้พร้อมทั้งแสดงเหตุผลโดยแจ้งชัด ในกรณีที่มีได้มีการยับยั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบังคับที่นายกเสนอ ให้ถือว่าสภานายกพิเศษให้ความเห็นชอบในร่างข้อบังคับนั้น

มาตรา 30 ถ้าสภานายกพิเศษยับยั้งร่างข้อบังคับใด ให้คณะกรรมการประชุมพิจารณาอีกครั้งหนึ่งโดยพิจารณาเหตุผลของสภานายกพิเศษประกอบด้วย ในการประชุมนั้นถ้ามีเสียงยืนยันถึงสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งคณะ ให้นายกเสนอร่างข้อบังคับนั้นต่อสภานายกพิเศษอีกครั้งหนึ่ง ถ้าสภานายกพิเศษไม่ให้ความเห็นชอบในร่างข้อบังคับ หรือไม่คืนร่างข้อบังคับนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบังคับที่นายกเสนอ ให้นายกดำเนินการประกาศใช้ข้อบังคับนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไปได้

มาตรา 31 ทนายความไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนมีสิทธิเสนอขอให้คณะกรรมการพิจารณาแก้ไขข้อบังคับได้

มาตรา 32 ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้นายกมีอำนาจกระทำการแทนสหภาพทนายความ แต่นายกจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการอื่นกระทำการแทนตนเฉพาะในกิจการใดก็ได้

หมวด 4

การขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ

มาตรา 33 ห้ามมิให้ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาต หรือผู้ซึ่งขาดจากการเป็นทนายความ หรือต้องห้ามทำการเป็นทนายความว่าความในศาล หรือแต่งฟ้อง คำให้การ ฟ้องอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ ฟ้องฎีกา แก่ฎีกา คำร้อง หรือคำแถลงอันเกี่ยวแก่การพิจารณาคดีในศาลให้แก่บุคคลอื่น ทั้งนี้วันแต่จะทำได้กระทำในฐานะเป็นข้าราชการผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือมีอำนาจหน้าที่กระทำได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความหรือกฎหมายอื่น

มาตรา 34 การขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต การรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการขอยกเลิกจากการเป็นทนายความ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 35 ผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต
- (3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาทางนิติศาสตร์ หรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรืออนุปริญญาจากสถาบันการศึกษาซึ่งสหภาพทนายความเห็นว่าสถาบันการศึกษานั้นมีมาตรฐานการศึกษาที่ผู้ได้รับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรควรเป็นทนายความได้ และเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- (4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต
- (5) ไม่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (6) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่คณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
- (7) ไม่เป็นบุคคลผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ล้มละลาย
- (8) ไม่เป็นโรคติดต่อซึ่งเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

(9) ไม่เป็นผู้มีกายพิการหรือจิตบกพร่องอันเป็นเหตุให้เป็นผู้หย่อนสมรรถภาพในการประกอบอาชีพทนายความ

(10) ไม่เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำวันแต่ข้าราชการการเมือง

(11) ไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้ยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตตามมาตรา 71

มาตรา 36 ภายใต้บังคับมาตรา 38 เมื่อคณะกรรมการได้รับคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตแล้ว เห็นว่าผู้ยื่นคำขอมีคุณสมบัติตามมาตรา 35 ให้คณะกรรมการพิจารณารับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้ผู้ยื่นคำขอโดยเร็ว

ในกรณีที่คณะกรรมการไม่รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำขอ คณะกรรมการต้องแสดงเหตุผลของการไม่รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้ง ในกรณีเช่นนี้ ผู้ยื่นคำขอมีสสิทธิตุทธนาการไม่รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตของสภานายกความต่อสภานายกพิเศษได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

คำวินิจฉัยของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สุด

มาตรา 37 ให้ผู้ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ หรือผู้ได้รับการต่ออายุใบอนุญาตแล้วเป็นสมาชิกสภานายกความ

มาตรา 38 ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความเป็นผู้ที่ไม่เคยเป็นทนายความ หรือไม่เคยดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษา ตุลาการศาลทหาร พนักงานอัยการ อัยการทหารหรือทนายความตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารมาก่อน คณะกรรมการจะรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้ก็ต่อเมื่อผู้ยื่นคำขอได้ผ่านการฝึกอบรมทนายความ หลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความและการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายแล้ว เว้นแต่ผู้ยื่นคำขอจะได้ผ่านการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

เมื่อเห็นเป็นการสมควร คณะกรรมการจะสั่งยกเว้นให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับไม่ต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามวรรคหนึ่งก็ได้

การฝึกอบรมตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักสูตร วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา 39 ใบอนุญาตให้มีอายุใช้ได้เป็นเวลาสองปีนับแต่วันออกใบอนุญาตวันแต่ใบอนุญาตประเภทที่เสียค่าธรรมเนียมในอัตราตลอดชีพ ให้มีอายุตลอดชีพของผู้ได้รับใบอนุญาต

ทนายความผู้ใดที่ใบอนุญาตมีอายุใช้ได้เป็นเวลาสองปี หากประสงค์จะทำการเป็นทนายความต่อไป ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ การต่ออายุใบอนุญาตคราวหนึ่งให้ใช้ได้สองปีนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

ในกรณีที่คณะกรรมการไม่ต่ออายุใบอนุญาตให้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 36 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา 40 ทนายความที่ขาดต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา 39 วรรคสอง มีสิทธิได้รับการต่ออายุใบอนุญาต หากได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตภายในเวลาไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุและยอมชำระเงินค่าธรรมเนียมเพิ่มร้อยละสิบของค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาตนั้น

มาตรา 41 ใบอนุญาตให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในข้อบังคับ โดยอย่างน้อยต้องมี ชื่อ วัน เดือน ปีเกิด ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน ที่ตั้งสำนักงาน รูปถ่ายของผู้ถือใบอนุญาต เลขหมายใบอนุญาต วันออกใบอนุญาต และวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดเสียหายในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบการสูญหายหรือชำรุดเสียหาย

มาตรา 42 ทนายความต้องมีสำนักงานที่จดทะเบียนเพียงแห่งเดียวตามที่ระบุไว้ในคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต หรือตามที่ได้แจ้งย้ายสำนักงานต่อนายทะเบียนทนายความในภายหลัง

ให้นายทะเบียนทนายความจดทะเบียนสำนักงานทนายความตามวรรคหนึ่งไว้ในทะเบียนทนายความ

มาตรา 43 เมื่อปรากฏต่อคณะกรรมการว่า ทนายความผู้ใดเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 35 ไม่ว่าจะขาดคุณสมบัติก่อนหรือหลังจากจดทะเบียนและรับใบอนุญาต ให้ทนายความผู้นั้นพ้นสภาพการเป็นทนายความ และให้คณะกรรมการจำหน่ายชื่อทนายความผู้นั้นออกจากทะเบียนทนายความ

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ทนายความผู้ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดหลังจากทนายความผู้นั้นได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตแล้ว

เมื่อมีการจำหน่ายชื่อทนายความออกจากทะเบียนทนายความตามวรรคหนึ่งให้นำบทบัญญัติมาตรา 36 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สิ้นสุด

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 70 มาใช้บังคับแก่การจำหน่ายชื่อทนายความออกจากทะเบียนทนายความตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา 44 ทนายความขาดจากการเป็นทนายความ เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ขอบอกเลิกจากการเป็นทนายความ
- (3) ขาดต่อใบอนุญาตตามมาตรา 39 วรรคสอง

(4) ถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนนายความตามมาตรา 43 หรือ

(5) ถูกลบชื่อออกจากทะเบียนนายความตามมาตรา 66 มาตรา 67 มาตรา 68 หรือ
มาตรา 69

หมวด 5

การประชุมใหญ่ของสภานายความ

มาตรา 45 การประชุมใหญ่ของสภานายความ ได้แก่ การประชุมใหญ่สามัญประจำปี และการประชุมใหญ่วิสามัญ

มาตรา 46 คณะกรรมการต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนเมษายนของทุกปี

มาตรา 47 เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ เมื่อสมาชิกมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนเข้าชื่อร้องขอเป็นหนังสือให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ คณะกรรมการต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าเรื่องที่ขอให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อพิจารณานั้น เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับสภานายความหรือไม่มีเหตุอันสมควรที่จะได้รับการพิจารณาโดยที่ประชุมใหญ่ของสภานายความ

หนังสือร้องขอตามวรรคสองให้ระบุโดยชัดแจ้งว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องใดและด้วยเหตุอันสมควรอย่างไร

มาตรา 48 ในกรณีที่กรรมการไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อคณะกรรมการได้รับคำร้องขอตามมาตรา 47 วรรคสอง คณะกรรมการต้องแจ้งเหตุผลของการไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญดังกล่าวโดยชัดแจ้งไปยังสมาชิกคนใดคนหนึ่งซึ่งร่วมเข้าชื่อร้องขอภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ ในกรณีเช่นนี้สมาชิกผู้ร่วมเข้าชื่อร้องขอนั้นทั้งหมดมีสิทธิร่วมเข้าชื่อคัดค้านการไม่จัดการประชุมใหญ่วิสามัญนั้นต่อสภานายกพิเศษได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

คำวินิจฉัยของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สุด และในกรณีที่สภานายกพิเศษมีคำวินิจฉัยเห็นชอบด้วยกับคำคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยจากสภานายกพิเศษ

มาตรา 49 ในการประชุมใหญ่ของสภานายความ ต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองไม่น้อยกว่าสามร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าการประชุมคราวใดนายกไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อุปนายกเป็นประธานในที่ประชุม ถ้านายกและอุปนายกไม่อยู่ใน

ที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สมาชิกที่มาประชุมเลือกสมาชิกคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมเฉพาะการประชุมคราวนั้น

มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 50 ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ การประชุมใหญ่ของสหภาพนายความให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ

หมวด 6

มรรยาทนายความ

มาตรา 51 นายความต้องประพฤติตนตามข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความ การกำหนดมรรยาทนายความให้สหภาพนายความตราเป็นข้อบังคับ

นายความผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับที่สหภาพนายความตราขึ้นตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าทนายความผู้นั้นประพฤติผิดมรรยาทนายความ

มาตรา 52 โทษผิดมรรยาทนายความมี 3 สถาน คือ

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกินสามปี หรือ
- (3) ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ

ในกรณีประพฤติผิดมรรยาทนายความเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรกถ้าผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามมาตรา 66 มาตรา 67 หรือมาตรา 68 แล้วแต่กรณีเห็นว่ามิเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยวักกล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

มาตรา 53 ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความ ต้องประกอบด้วยข้อกำหนดดังต่อไปนี้

- (1) มรรยาทของทนายความต่อศาลและในศาล
- (2) มรรยาทของทนายความต่อตัวความ
- (3) มรรยาทของทนายความต่อทนายความด้วยกัน
- (4) มรรยาทของทนายความต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี
- (5) มรรยาทเกี่ยวกับความประพฤติของทนายความ
- (6) การแต่งกายของทนายความ และ
- (7) การปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาทนายความ คณะกรรมการ

หรือสหภาพกพิเศษ แล้วแต่กรณี

หมวด 7

คณะกรรมการมรรยาทนายความ

มาตรา 54 ให้มีคณะกรรมการมรรยาทนายความประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการมรรยาทนายความอื่นอีกไม่น้อยกว่าเจ็ดคนตามจำนวนที่ คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการมรรยาทนายความจากนายความซึ่งมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(1) เป็นนายความมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

(2) ไม่เคยถูกลงโทษฐานประพฤติผิดมรรยาทนายความ หรือถูกจำหน่ายชื่อออกจาก ทะเบียนนายความ

มาตรา 55 การแต่งตั้งกรรมการมรรยาทนายความมาตรา 54 จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบของสภานายกพิเศษ

มาตรา 56 ให้นายกแจ้งการแต่งตั้งกรรมการมรรยาทนายความตามมาตรา 54 ต่อ สภานายกพิเศษ โดยไม่ชักช้า ในกรณีที่สภานายกพิเศษไม่แจ้งผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบกลับมายังนายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการแต่งตั้งให้ถือว่าสภานายกพิเศษให้ความเห็นชอบ ในการแต่งตั้งนั้น

ในกรณีที่สภานายกพิเศษแจ้งกลับมายังนายภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งว่า ไม่ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการมรรยาทนายความหรือกรรมการมรรยาทนายความคนใดคนหนึ่ง ให้คณะกรรมการพิจารณาการแต่งตั้งนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ถ้าคณะกรรมการลงมติยืนยันการแต่งตั้งเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งคณะ ให้นายกแจ้งการแต่งตั้งนั้นต่อสภานายกพิเศษ ถ้าสภานายกพิเศษไม่ให้ความเห็นชอบ หรือไม่แจ้งกลับมายังนายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายก ให้นายกดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการมรรยาทนายความหรือกรรมการคนนั้นได้

มาตรา 57 ประธานกรรมการมรรยาทนายความมีอำนาจหน้าที่ควบคุมการพิจารณาคดี มรรยาทนายความให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม และมีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดใน พระราชบัญญัตินี้หรือในข้อบังคับ

เมื่อประธานกรรมการมรรยาทนายความไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ รองประธานกรรมการมรรยาทนายความปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการมรรยาทนายความ ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการมรรยาทนายความไม่อยู่หรือไม่สามารถ

ปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากประธานกรรมการปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการมรรยาทนายความ

มาตรา 58 กรรมการมรรยาทนายความมีวาระการดำรงตำแหน่งสามปีและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินกว่าสองวาระติดต่อกันมิได้

ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนถึงกำหนดวาระ ให้คณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งซ่อม เว้นแต่วาระการอยู่ในตำแหน่งของกรรมการมรรยาทนายความจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน คณะกรรมการจะไม่ดำเนินการแต่งตั้งซ่อมก็ได้ และให้นำบทบัญญัติมาตรา 55 และมาตรา 56 มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้งซ่อมโดยอนุโลม

กรรมการมรรยาทนายความซึ่งได้รับแต่งตั้งซ่อมให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงวาระของผู้ที่ตนแทน

มาตรา 59 ในกรณีที่คณะกรรมการมรรยาทนายความพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการมรรยาทนายความใหม่ ให้คณะกรรมการมรรยาทนายความนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าคณะกรรมการมรรยาทนายความคณะใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการมรรยาทนายความใหม่ภายในหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการมรรยาทนายความคณะเก่าพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 60 กรรมการมรรยาทนายความพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ครบวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมาตรา 54 วรรคสอง หรือ
- (5) ขาดจากการเป็นทนายความตามมาตรา 44

มาตรา 61 ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการมรรยาทนายความเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคัดค้านผู้พิพากษาตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่กรรมการมรรยาทนายความด้วยโดยอนุโลม

มาตรา 62 คณะกรรมการมรรยาทนายความมีอำนาจแต่งตั้งทนายความคนหนึ่ง หรือหลายคนเป็นอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ให้กระทำการใดกิจการหนึ่งในขอบอำนาจของคณะกรรมการมรรยาทนายความ เว้นแต่การวินิจฉัยชี้ขาดคดีมรรยาทนายความ

มาตรา 63 ในการพิจารณาคดีมรรยาทนายความ ต้องมีกรรมการมรรยาทนายความมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดของคณะกรรมการมรรยาท-

ทนายความ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ภายใต้บังคับมาตรา 64 วรรคสาม และมาตรา 69 วรรคสาม การประชุมปรึกษาหารือการวินิจฉัยชี้ขาดคดีมรยาททนายความของคณะกรรมการมรยาททนายความให้ถือตามเสียงข้างมาก แต่กรรมการมรยาททนายความฝ่ายข้างน้อยมีสิทธิทำความเห็นแย้งได้

มาตรา 64 บุคคลผู้ได้รับความเสียหายหรือทนายความมีสิทธิกล่าวหาทนายความว่าประพฤติผิดมรยาททนายความ โดยทำคำกล่าวหาเป็นหนังสือยื่นต่อประธานกรรมการมรยาททนายความ

สิทธิกล่าวหาทนายความตามวรรคหนึ่งเป็นอันสิ้นสุดลง เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้มีสิทธิกล่าวหาหรือการประพฤติผิดมรยาททนายความ และเมื่อรู้ตัวผู้ประพฤติผิดแต่ต้องไม่เกินสามปี นับแต่วันประพฤติผิดมรยาททนายความ

การถอนคำกล่าวหาที่ได้ยื่นตามวรรคหนึ่ง จะเป็นเหตุให้คดีมรยาททนายความระงับก็ต่อเมื่อคณะกรรมการมรยาททนายความมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการมรยาททนายความที่มาประชุม อนุญาตให้ผู้กล่าวหาถอนคำกล่าวหาได้

มาตรา 65 เมื่อได้รับคำกล่าวหาตามมาตรา 64 วรรคหนึ่ง หรือเมื่อได้รับแจ้งจากศาล พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน หรือเมื่อปรากฏแก่คณะกรรมการมรยาททนายความว่ามีพฤติการณ์อันสมควรให้มีการสอบสวนมรยาททนายความผู้ใด ให้คณะกรรมการมรยาททนายความแต่งตั้งทนายความไม่น้อยกว่าสามคนเป็นคณะกรรมการสอบสวน ทำการสอบสวนเพื่อการนี้ให้คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำ และมีหนังสือแจ้งให้บุคคลใด ๆ ส่งหรือจัดการส่งเอกสารหรือวัตถุเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนได้

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้เสนอเรื่องต่อประธานกรรมการมรยาททนายความเพื่อพิจารณาสั่งการตามมาตรา 66 ต่อไป

มาตรา 66 ในการพิจารณาคดีมรยาททนายความ คณะกรรมการมรยาททนายความมีอำนาจสั่งจำหน่ายคดี สั่งยกคำกล่าวหา หรือสั่งลงโทษหรือดำเนินการกับทนายความที่ถูกกล่าวหาอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 52

มาตรา 67 ในกรณีที่คณะกรรมการมรยาททนายความมีคำสั่งตามมาตรา 66 ให้ประธานกรรมการมรยาททนายความส่งสำนวนคดีมรยาททนายความนั้นไปยังนายภายในสามสิบวัน นับแต่วันมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการทำการพิจารณาและจะสั่งยื่น แก่หรือกลับคำสั่งของคณะกรรมการมรยาททนายความรวมทั้งสั่งลงโทษหรือดำเนินการกับทนายความที่ถูกกล่าวหาอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 52 ตามที่เห็นสมควรได้ และก่อนที่จะมีคำสั่งดังกล่าว

คณะกรรมการอาจสั่งให้คณะกรรมการมรรยาทนายความทำการสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้

เมื่อนายกได้รับสำนวนคดีมรรยาทนายความตามวรรคหนึ่งแล้วหากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยและแจ้งคำวินิจฉัยมายังประธานกรรมการมรรยาทนายความภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวน ให้ถือว่าคณะกรรมการมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาทนายความ เว้นแต่กรณีที่มีการสอบสวนเพิ่มเติม ระยะเวลาหกสิบวันให้นับตั้งแต่วันที่ได้รับสำนวนการสอบสวนเพิ่มเติม

คำสั่งของคณะกรรมการที่ยืนตามให้จำหน่ายคดี หรือยกคำกล่าวหาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองให้เป็นที่สุด

มาตรา 68 ทนายความซึ่งถูกสั่งลงโทษหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 52 อาจอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อสภานายกพิเศษได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้สภานายกพิเศษทำการพิจารณาและมีคำสั่ง และให้นำบทบัญญัติในมาตรา 67 วรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่การพิจารณาและการมีคำสั่งของสภานายกพิเศษโดยอนุโลม

คำสั่งของสภานายกพิเศษให้เป็นที่สุด

มาตรา 69 เมื่อทนายความผู้ใดต้องรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ให้ศาลชั้นต้นที่อ่านคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นมีหนังสือแจ้งการต้องโทษจำคุกของทนายความผู้นั้นให้ประธานกรรมการมรรยาทนายความทราบ

เมื่อได้รับหนังสือแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ประธานกรรมการมรรยาทนายความเสนอเรื่องให้คณะกรรมการมรรยาทนายความสั่งลบชื่อทนายความผู้นั้นออกจากทะเบียนทนายความ แต่คณะกรรมการมรรยาทนายความจะไม่สั่งลบชื่อทนายความผู้นั้นออกจากทะเบียนทนายความก็ได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดของทนายความผู้นั้นไม่เป็นการกระทำที่ชั่วร้าย ไม่เป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าทนายความผู้นั้นไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต และไม่เป็นการกระทำที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

คำสั่งไม่ลบชื่อทนายความผู้กระทำความผิดออกจากทะเบียนทนายความตามวรรคสองต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดของคณะกรรมการมรรยาทนายความ

คำสั่งลบชื่อหรือไม่ลบชื่อทนายความออกจากทะเบียนทนายความตามวรรคสองให้ประธานกรรมการมรรยาทนายความแจ้งต่อนายกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่ง และให้คณะกรรมการทำการพิจารณา และจะสั่งยืน หรือกลับคำสั่งของคณะกรรมการมรรยาทนายความก็ได้

มาตรา 70 เมื่อมีคำสั่งอันถึงที่สุดลงโทษนายความที่ประพฤติผิดมรรยาทนาย-
ความ หรือมีคำสั่งลบบชื่อทนายความออกจากทะเบียนทนายความ ให้นายทะเบียนทนายความจัดแจ้ง
คำสั่งนั้นไว้ในทะเบียนทนายความและแจ้งคำสั่งนั้นให้นายความผู้ถูกกล่าวหาและผู้กล่าวหาทราบ

ในกรณีที่คำสั่งตามวรรคหนึ่งเป็นคำสั่งห้ามทำการเป็นทนายความหรือคำสั่งลบบชื่อออก
จากทะเบียนทนายความ ให้นายทะเบียนทนายความแจ้งคำสั่งนั้นให้ศาลที่วราษาอาณาจักรและ
เนติบัณฑิตยสภาทราบด้วย

มาตรา 71 บุคคลที่ถูกลบบชื่อออกจากทะเบียนทนายความจะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาต
อีกมิได้ เว้นแต่เวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับแต่วันถูกลบบชื่อ

มาตรา 72 ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ การประชุมปรึกษา
การสอบสวน การพิจารณา และการวินิจฉัยชี้ขาดคดีมรรยาทนายความ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

หมวด 8

กองทุนสวัสดิการทนายความ

มาตรา 73 ให้มีกองทุนสวัสดิการทนายความ ประกอบด้วย

- (1) เงินที่สภาทนายความจัดสรรให้เป็นประจำปี
- (2) ทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ และ
- (3) ดอกผลของ (1) และ (2)

ทนายความที่ได้รับความเดือดร้อนหรือทายาทของทนายความที่ถึงแก่ความตาย ซึ่งได้รับ
ความเดือดร้อน มีสิทธิขอรับการสงเคราะห์จากเงินกองทุนสวัสดิการทนายความ โดยยื่นคำขอต่อ
สวัสดิการสภาทนายความ

การสงเคราะห์ การเก็บรักษา และการจ่ายเงินสวัสดิการทนายความให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

หมวด 9

การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

มาตรา 74 ให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ประกอบด้วย
นายก อุปนายก เลขานุการ และบุคคลอื่นอีกไม่เกินแปดคนที่คณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ที่ป็นทนาย-
ความมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

ให้นายกเป็นประธานกรรมการ อุปนายกเป็นรองประธานกรรมการ และเลขานุการเป็น
เลขานุการ

มาตรา 75 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 58 และมาตรา 60 มาใช้บังคับแก่กรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายที่คณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา 74 วรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

มาตรา 76 คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ให้การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตามมาตรา 79
- (2) เก็บรักษาและจ่ายเงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายตามมาตรา 77
- (3) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา 77 ให้มีกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ประกอบด้วย

- (1) เงินที่สภาพนายความจัดสรรให้เป็นประจำปีเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของเงินรายได้ของสภาพนายความตามมาตรา 9(1) ของปีที่ล่วงมา
- (2) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (3) ทริพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ และ
- (4) ดอกผลของ (1) (2) และ (3)

มาตรา 78 ประชาชนผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายต้องเป็นผู้ยากไร้และไม่สามารถรับความเป็นธรรม

มาตรา 79 การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ได้แก่

- (1) การให้คำปรึกษา หรือแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย
- (2) การร่างนิติกรรมสัญญา
- (3) การจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่าง

คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายจะจัดให้มีทนายความประจำคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือดังกล่าวก็ได้ โดยให้ได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา 80 เมื่อมีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสภาพนายความ คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายต้องมีหนังสือแจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงเงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายที่ยังเหลืออยู่ งบดุลและรายรับรายจ่ายของการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในรอบปีที่ผ่านมาซึ่งมีคำรับรองของผู้สอบบัญชีสภาพนายความ รวมทั้งผลงานและอุปสรรคข้อขัดข้องของการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในรอบปีที่ผ่านมา

ให้ประธานกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายส่งสำเนาหนังสือแจ้งให้ที่ประชุมทราบตามวรรคหนึ่ง ไปยังรัฐมนตรีเพื่อทราบด้วย

มาตรา 81 ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ การประชุมของคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย การดำเนินการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

หมวด 10 **บทกำหนดโทษ**

มาตรา 82 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 33 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 83 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งให้มาเพื่อให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งหรือจัดการส่งเอกสารหรือวัตถุใด หรือมาตามหนังสือเรียกแล้วแต่ไม่ยอมให้ถ้อยคำโดยปราศจากเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา 84 ให้ผู้ที่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความชั้นหนึ่งหรือชั้นสองอยู่แล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นผู้ที่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าใบอนุญาตเป็นทนายความนั้น ๆ เป็นใบอนุญาตที่ได้ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ให้มีอายุใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ซึ่งขาดคุณสมบัติตามมาตรา 35(3) ที่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตหรือเคยจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความชั้นสองแล้วอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีสิทธิขอต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา 39 และมาตรา 40 หรือขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตได้ และให้ถือว่าผู้นั้นเป็นทนายความตามพระราชบัญญัตินี้

ให้นำบทบัญญัติตามมาตรา 35(1) (2) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) และ (11) มาใช้บังคับ แก่ทนายความตามวรรคสองด้วย

มาตรา 85 ให้เนติบัณฑิตยสภาส่งมอบทะเบียนทนายความและบรรดาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ การต่ออายุใบอนุญาตเป็นทนายความ และการควบคุมมรรยาททนายความ เว้นแต่สำนวนคดีมรรยาททนายความที่ยังค้างพิจารณาอยู่ให้แก่สภาทนายความภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 86 ให้คณะกรรมการออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความตามมาตรา 53 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างที่คณะกรรมการยังมีได้ออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าบทบัญญัติตามมาตรา 12(1) (2) (3) และ (4) แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พุทธศักราช 2477 และข้อบังคับของเนติบัณฑิตยสภาว่าด้วยมรรยาทนายความและการแต่งกายของทนายความที่ใช้ข้อบังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นเสมือนข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 87 ให้มีคณะกรรมการมรรยาทนายความตามมาตรา 54 ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่มีข้อบังคับว่าด้วยมรรยาทนายความตามมาตรา 86 วรรคหนึ่ง

ให้บรรดาคดีมรรยาทนายความที่ค้างพิจารณาอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และคดีมรรยาทนายความที่เกิดขึ้นในขณะที่ยังไม่มีคณะกรรมการมรรยาทนายความตามวรรคหนึ่งอยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยทนายความที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าจะเสร็จการ

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัติวรรคสอง ให้คณะกรรมการมรรยาทนายความและบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับคดีมรรยาทนายความอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หรือที่จะได้รับการแต่งตั้งเพื่อการปฏิบัติตามบทบัญญัติวรรคสอง มีอำนาจกระทำการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยทนายความที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะเสร็จการ

มาตรา 88 ในวาระเริ่มแรกให้รัฐมนตรีแต่งตั้งทนายความซึ่งมีคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการตามมาตรา 17 วรรคสองจำนวนสิบห้าคนซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นกรรมการบริหารของสมาคมทนายความแห่งประเทศไทยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม เป็นคณะกรรมการตามมาตรา 14 ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 89 ให้คณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา 88 เลือกและแต่งตั้งกรรมการด้วยตนเองคนหนึ่งเป็นนายกตามมาตรา 14 ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการตามมาตรา 14 ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ป. ศิริสุวานนท์
นายกรัฐมนตรี

**ข้อบังคับสภาพทนายความ
ว่าด้วยมรรยาททนายความ
พ.ศ. 2529**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27 (3) (จ) และมาตรา 51 และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งสภาพทนายความตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 คณะกรรมการสภาพทนายความออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความไว้ดังต่อไปนี้

**หมวด 1
บททั่วไป**

- ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529”
- ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
- ข้อ 3 ให้ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยมรรยาททนายความและการแต่งกายของทนายความตามข้อบังคับของเนติบัณฑิตยสภา และตามบทกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ
- ข้อ 4 ทนายความผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้ ให้ถือว่าทนายความผู้นั้นประพฤติผิดมรรยาททนายความ

**หมวด 2
มรรยาทต่อศาลและในศาล**

- ข้อ 5 ไม่รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก่ต่างในคดีอาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร
- ข้อ 6 ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาล หรือกระทำการใดอันเป็นการดูหมิ่นศาล หรือผู้พิพากษาในศาลหรือนอกศาล อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา
- ข้อ 7 กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือใช้กลอุบายลวงให้ศาลหลงหรือกระทำการใดเพื่อทราบคำสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผย

ข้อ 8 สมรู้เป็นใจโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อทำพยานหลักฐานเท็จ หรือเสี้ยมสอนพยาน ให้เบิกความเท็จ หรือโดยปกปิดซ่อนงำอำพรางพยานหลักฐานใด ๆ ซึ่งควรนำมายื่นต่อศาล หรือสัญญาจะให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน หรือสมรู้เป็นใจในการให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน

หมวด 3 มรรยาทต่อตัวความ

ข้อ 9 กระทำการใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องคดีกันในกรณีอันหามูลมิได้

ข้อ 10 ใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ เพื่อจงใจให้ผู้ใดมอบคดีให้ว่าต่าง หรือแก้ต่าง

(1) หลอกลวงให้เขาหลงว่าคดีนั้นจะชนะ เมื่อตนรู้สึกแน่ใจว่าจะแพ้

(2) อวดอ้างว่าตนมีความรู้ยิ่งกว่าทนายความอื่น

(3) อวดอ้างว่าเกี่ยวเป็นสมัครพรรคพวกรู้จักคุ้นเคยกับผู้ใดอันกระทำให้เขาหลงว่าตน สามารถจะทำให้เขาได้รับผลเป็นพิเศษ นอกจากทางว่าความ หรือหลอกลวงว่าจะชักนำจงใจให้ผู้นั้น ช่วยเหลือคดีในทางใด ๆ ได้ หรือแอบอ้างขู่ว่าถ้าไม่ให้ตนว่าคดีนั้นแล้วจะหาหนทางให้ผู้นั้นกระทำให้ คดีของเขาเป็นแพ้

ข้อ 11 เปิดเผยความลับของลูกความที่ได้รู้ในหน้าที่ของทนายความ เว้นแต่จะได้รับ อนุญาตจากลูกความนั้นแล้ว หรือโดยอำนาจศาล

ข้อ 12 กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ อันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของ ลูกความ

(1) จงใจขาดนัด หรือทอดทิ้งคดี

(2) จงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือ ปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ

ข้อ 13 ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคดีใดโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับคู่ความ ฝ่ายหนึ่ง แล้วภายหลังไปปรับเป็นทนายความหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่ง เป็นปรปักษ์อยู่ในกรณีเดียวกัน

ข้อ 14 ได้รับเป็นทนายความแล้ว ภายหลังใช้อุบายด้วยประการใด ๆ โดยปราศจากเหตุผล อันสมควร เพื่อจะให้ตนได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกความได้ตกลงสัญญาให้

ข้อ 15 กระทำการใดอันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือตระบัดสินลูกความหรือครอบ- ครอง หรือหน่วงเหนี่ยวเงินหรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นาน เกินกว่าเหตุ โดยมีได้รับความยินยอมจากลูกความ เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควร

หมวด 4

มรรยาทต่อนายความด้วยกัน ต่อประชาชนผู้มีบรรดาศักดิ์ และอื่น ๆ

ข้อ 16 แยง หรือทำการใดในลักษณะประมุขคดีที่มีนายความอื่นว่าต่างแก่ต่างอยู่แล้ว มาว่า หรือรับ หรือสัญญาว่าจะรับว่าต่าง แก่ต่างในคดีที่รู้ว่ามีนายความอื่นว่าอยู่แล้ว เว้นแต่

- (1) ได้รับความยินยอมจากนายความที่ว่าความอยู่ในเรื่องนั้นแล้ว
- (2) มีเหตุผลอันควรเชื่อว่าตัวความได้ถอนทนายความคนก่อนจากการเป็นทนายความของเขาแล้ว หรือ
- (3) ทนายความผู้ว่าความในเรื่องนั้นปฏิเสธ หรือแสดงความไม่สมัครใจที่จะว่าความในคดีนั้นต่อไปแล้ว

ข้อ 17 ประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใด ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) อัตราค่าจ้างว่าความ หรือแจ้งว่าไม่เรียกร้อยค่าจ้างว่าความเว้นแต่การประกาศโฆษณาของนายความเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายซึ่งดำเนินการโดยสภานายความเอง หรือโดยสถาบัน สมาคม องค์กรหรือส่วนราชการใดที่เกี่ยวข้อง หรือ
- (2) ชื่อ คุณวุฒิ ตำแหน่ง ถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงาน อันเป็นไปในทางโอ้อวดเป็นเชิงชักชวนให้ผู้มีบรรดาศักดิ์มาหาเพื่อเป็นทนายความว่าต่าง หรือแก่ต่างให้ เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ หรืออื่น ๆ ดังกล่าวตามสมควรโดยสุภาพ

ข้อ 18 ประกอบอาชีพ ดำเนินธุรกิจ หรือประพฤติดนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของนายความ

ข้อ 19 ยินยอมตกลง หรือให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้ค่านายหน้าหรือบำเหน็จรางวัลใด ๆ ด้วยทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ แก่ผู้ที่หาคดีความหรือนำคดีความมาให้ หรือมีคนประจำสำนักงาน ดำเนินการจัดหาคดีความมาให้ว่า โดยนายความผู้นั้นคิดค่าส่วนลดของค่าจ้างให้ หรือให้เงินเดือนหรือเงินจำนวนหนึ่งจำนวนใด หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างใด ๆ แก่ผู้ที่หาคดีความมาให้ นั้น แม้บุคคลผู้หาคดีความมาให้โดยลักษณะดังกล่าวจะเป็นเสมียนหรือลูกจ้างประจำสำนักงานของนายความผู้นั้นก็ตาม

หมวด 5

มรรยาทในการแต่งกาย

ข้อ 20 ในเวลาว่าความ ทนายความจะต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

(1) ทนายความชาย แต่งตามแบบสากลนิยม เป็นชุดสีขาว หรือสีอื่นไม่ฉูดฉาด เข็มขัดขาว ผ้าผูกคอสีดำหรือสีอื่นที่สุภาพไม่ฉูดฉาดแบบเงื่อนกลาสี หรือแต่งเสื้อชุดไทยแบบแขนสั้นหรือยาว สีสุภาพไม่มีลวดลายแทนเสื้อชุดสากลก็ได้ รองเท้าหุ้มส้นสีขาว น้ำตาลหรือดำ ถุงเท้าสีคล้ายคลึงกับรองเท้า

(2) ทนายความหญิง แต่งตามแบบสากลนิยม กระโปรงและเสื้อสีสุภาพไม่ฉูดฉาด รองเท้าหุ้มส้น

(3) ทนายความที่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบราชการ จะแต่งเครื่องแบบราชการก็ได้

(4) ในขณะที่ความ ทนายความที่มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิตต้องสวมเสื้อครุยนั่นด้วย

หมวด 6

มรรยาทในการปฏิบัติตามคำสั่งตามกฎหมายและข้อบังคับ

ข้อ 21 ทนายความจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความ คณะกรรมการสภาทนายความ และคณะกรรมการมรรยาททนายความ ตลอดจนบรรดาข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวได้สั่งหรือมีไว้ แล้วแต่กรณี ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งมีอยู่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ประกาศ ณ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2529

ประธาน ดวงรัตน์

นายกสภาทนายความ

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 103 ตอนที่ 25 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2529)

ข้อบังคับสภาพนายความ ว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ พ.ศ. 2529

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27 (3) และมาตรา 38 และด้วยความเห็นชอบของ สภานายกพิเศษแห่งสภาพนายความ ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 คณะกรรมการสภาพนายความออกข้อบังคับว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ พ.ศ. 2529”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“สำนักฝึกอบรม” หมายถึง สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาพนายความ
“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการอำนวยการสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ แห่งสภาพนายความ ซึ่งคณะกรรมการสภาพนายความได้แต่งตั้งให้เป็นผู้ควบคุม และบริหารกิจการตามข้อบังคับนี้

“ผู้อำนวยการ” หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาพนายความ ซึ่งคณะกรรมการสภาพนายความแต่งตั้ง

หมวด 1

สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาพนายความ

ข้อ 4 ให้สภาพนายความจัดตั้งสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ เรียกว่า “สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภาพนายความ” เพื่อฝึกอบรมหลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความ ฝึกอบรมมารยาททนายความ และการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย

ข้อ 5 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาว่าความ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย

(2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาทางนิติศาสตร์ หรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรืออนุปริญญา จากสถาบันการศึกษา ซึ่งสภาพนายความเห็นว่าสถาบันการศึกษานั้น มีมาตรฐานการศึกษาที่ผู้ได้รับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรควรเป็นทนายความได้

- (3) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีและไม่ใช่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต
- (4) ไม่อยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (5) ไม่เป็นโรคติดต่อซึ่งเป็นที่ยังเกี่ยวแก่สังคม

ผู้เข้ารับการศึกษาว่าความซึ่งได้ผ่านการฝึกอบรมที่จัดโดยสำนักฝึกอบรมตามหลักสูตรและวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้เท่านั้น มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นทนายความ เว้นแต่ผู้ที่ได้เคยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีในศาลมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี อาจขอให้คณะกรรมการพิจารณาส่งยกเว้นให้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความได้โดยไม่ต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามข้อบังคับนี้

ข้อ 6 ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารกิจการของสำนักฝึกอบรมตามนโยบายหรือมติของคณะกรรมการ

ข้อ 7 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสภานายความเรียกว่า “คณะกรรมการอำนาจสำนักฝึกอบรมแห่งสภานายความ” ประกอบด้วย ผู้อำนวยการซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นซึ่งคณะกรรมการสภานายความแต่งตั้งรวมไม่เกิน 15 คน ทั้งนี้ ให้นายก อุปนายก เลขานุการสภานายความ เป็นที่ปรึกษาโดยตำแหน่ง

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระของคณะกรรมการสภานายความซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งให้เข้ารับตำแหน่ง

คณะกรรมการสภานายความอาจมีมติให้กรรมการคนใดคนหนึ่งหรือทั้งคณะ พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระก็ได้ และจะแต่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นกรรมการแทนกรรมการที่ตาย ลาออกหรือต้องพ้นตำแหน่งก่อนวาระก็ได้ คณะกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งแทนนี้ให้อยู่ในตำแหน่งได้เท่าวาระของกรรมการที่ตนแทน

ข้อ 9 ในกรณีที่คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ไม่ว่าจะเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือก่อนครบกำหนดวาระก็ตาม ให้ผู้อำนวยการยังคงรักษาการในตำแหน่งเช่นนั้นต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการชุดใหม่เข้ามารับหน้าที่

ข้อ 10 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการบริหารกิจการสำนักฝึกอบรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสภานายความ
- (2) กำหนดรายละเอียดของหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรม ตลอดจนปรับเปลี่ยน-แปลงหรือปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาและฝึกอบรมให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

- (3) กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าลงทะเบียนที่จะพึงเรียกเก็บจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม แต่ต้องไม่เกินสามพันบาท
- (4) จัดทำประมาณการรายรับ—รายจ่าย และรายงานเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของสำนักฝึกอบรมเสนอต่อคณะกรรมการสหภาพนายความเพื่อให้เห็นชอบ
- (5) จัดทำรายงานการฝึกอบรมเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสหภาพนายความ
- (6) คัดเลือก แต่งตั้ง และสับเปลี่ยนผู้บรรยาย ผู้ทดสอบและผู้ควบคุม หรือผู้ให้การฝึกอบรมตามที่เห็นสมควร
- (7) แต่งตั้งและถอดถอนที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งได้ตามที่เห็นสมควร
- (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่จำเป็นและสมควร เพื่อให้กิจการของสำนักฝึกอบรมสำเร็จผลลงด้วยดี

ข้อ 11 ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้กำหนดนัดและเรียกประชุมคณะกรรมการได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม

ในการประชุมคณะกรรมการจะต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยครึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ผู้อำนวยการหรือกรรมการที่ผู้อำนวยการมอบหมายทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุมมติของที่ประชุมคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

หมวด 2

หลักสูตร

ข้อ 12 ให้สำนักฝึกอบรมจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาว่าความเป็นประจำทุกปี ปีละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง

ข้อ 13 หลักสูตรการฝึกอบรมวิชาว่าความ แบ่งเป็น 2 ภาค ดังนี้

(1) ภาคทฤษฎี ให้สำนักฝึกอบรมกำหนดการอบรมภาคทฤษฎีโดยมีระยะเวลาให้ฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 90 ชั่วโมง ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. มรรยาทและจริยธรรมนายความ
- ข. วิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- ค. วิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ง. วิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายอื่น
- จ. หลักการให้คำปรึกษากฎหมาย

(2) ภาคปฏิบัติ ให้ฝึกอบรบภาคปฏิบัติเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

การฝึกอบรบภาคปฏิบัติอาจกระทำได้โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรบฝึกหัดงานที่สำนักฝึกอบรบหรือที่สำนักงานทนายความก็ได้ แต่ระยะเวลาฝึกหัดงานแห่งใดแห่งหนึ่งหรือทั้งสองแห่งรวมกันต้องไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่กำหนดในวรรคแรก

หมวด 3

เบ็ดเตล็ด

ข้อ 14 คณะกรรมการมีสิทธิที่จะคัดชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรบออกจากทะเบียน หรือสั่งพักการฝึกอบรบได้ ตามระยะเวลาที่เห็นสมควร หากปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรบขาดคุณสมบัติหรือประพฤติตนไปในทางที่อาจจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความเสียหายแก่สำนักฝึกอบรบหรือแก่สภาทนายความ

ข้อ 15 ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกาศกำหนดเวลาทำการของสำนักฝึกอบรบ กำหนดเวลาฝึกอบรบ กำหนดการสอบและการวัดผล กำหนดการสัมมนาหรือการประชุม ตลอดจนวันหยุดทำการแต่ละปี เป็นการล่วงหน้า

หมวด 4

บทเฉพาะกาล

ข้อ 16 ให้ผู้ที่ผ่านการอบรมวิชาว่าความของสมาคมทนายความแห่งประเทศไทย รุ่น 11 และ รุ่น 12 ประจำปี 2527 และปี 2528 ตามลำดับ และได้รับวุฒิบัตรแล้ว เป็นผู้ผ่านการฝึกอบรบวิชาว่าความตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2529

คำنوان ชโลปลัมภ์

นายกสภาทนายความ

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 103 ตอนที่ 103 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2529)

ข้อบังคับสภาพนายความ

ว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานนายความ พ.ศ. 2529

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 27 และมาตรา 38 และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งสภาพนายความ ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 คณะกรรมการสภาพนายความออกข้อบังคับว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ พ.ศ. 2529”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“ฝึกหัดงาน” หมายถึง ฝึกอบรมหลักปฏิบัติเบื้องต้นในการว่าความ ฝึกอบรมมรรยาททนายความ และการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย

“ผู้เข้ารับการฝึกหัด” หมายถึง ผู้เข้ารับการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ

“สำนักงาน” หมายถึง สำนักงานทนายความที่รับฝึกหัดงาน

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการทดสอบการฝึกหัดงาน

“ประธานกรรมการ” หมายถึง ประธานคณะกรรมการทดสอบการฝึกหัดงาน

ข้อ 4 ผู้เข้ารับการฝึกหัดในสำนักงานทนายความมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ซึ่งจะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดดังต่อไปนี้

(1) ผู้เข้ารับการฝึกหัดต้องได้เริ่มฝึกหัดงานหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรืออนุปริญญาทางนิติศาสตร์ หรือประกาศนียบัตรในวิชานิติศาสตร์ ซึ่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรืออนุปริญญาจากสถาบันการศึกษาซึ่งสภาพนายความเห็นว่าสถาบันศึกษานั้นมีมาตรฐานการศึกษาที่ผู้ได้รับปริญญาตรีหรืออนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรควรเป็นทนายความได้

(2) ให้ผู้เข้ารับการฝึกหัดแจ้งชื่อ ที่อยู่ โดยละเอียดของสำนักงานทนายความที่รับฝึกหัดงาน ภายในกำหนด 15 วันนับแต่วันเริ่มเข้าฝึกหัดงาน โดยมีหนังสือรับรองของหัวหน้าสำนักงานตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

(3) ผู้เข้ารับการฝึกหัดต้องฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความที่ได้ตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 7 ปี หรือมีหัวหน้าสำนักงานที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นทนายความเป็นเวลารวมกันไม่น้อยกว่า 7 ปี

ข้อ 5 ให้ผู้ที่ได้ฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความมาแล้ว 1 ปี ก่อนประกาศใช้ข้อบังคับนี้ ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในข้อ 4 และมีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นทนายความได้ เมื่อได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการแล้ว

ข้อ 6 ให้ “ผู้อำนวยการและคณะกรรมการ” ตามข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ พ.ศ. 2529 เป็นประธานกรรมการและคณะกรรมการตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2529

กำนวน ชโลปถัมภ์

นายกสภาทนายความ

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 103 ตอนที่ 103 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2529)

ข้อบังคับสภาพนายความ
ว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานนายความ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2531

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 27 และมาตรา 38 และด้วยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งสภาพนายความตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 คณะกรรมการสภาพนายความออกข้อบังคับว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2531”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในข้อ 4(2) แห่งข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ พ.ศ. 2529 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(2) (ก) ให้ผู้เข้ารับการฝึกหัดแจ้งชื่อ ที่อยู่ พร้อมหลักฐานแสดงคุณวุฒิการศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกหัด และชื่อ ที่อยู่ โดยละเอียดของสำนักงานทนายความที่รับฝึกหัดงานพร้อมหนังสือรับรองของหัวหน้าสำนักงานที่รับฝึกหัดงาน ภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันเริ่มเข้าฝึกหัดงาน

(ข) เมื่อผู้เข้ารับการฝึกหัดได้ฝึกหัดงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีแล้ว จะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความให้นำหนังสือรับรองการเข้าฝึกหัดงานของหัวหน้าสำนักงานมาแสดงพร้อมกับคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ

(ค) การแจ้งการเข้าฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความและการรับรองของหัวหน้าสำนักงานทนายความ ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

(ง) ผู้เข้ารับการฝึกหัดผู้ใด อ้างว่าได้เข้ารับการฝึกหัดงานมาก่อนแล้ว แต่มิได้แจ้งการเข้ารับการฝึกหัดงานให้สภาพนายความทราบภายในกำหนด 15 วันนับแต่วันเริ่มเข้าฝึกหัดงานให้คณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายทำการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการฝึกหัดงานของผู้เข้ารับการฝึกหัดดังกล่าว แล้วนำเสนอคณะกรรมการสภาพนายความพิจารณาผ่อนผันในเรื่องการนับระยะเวลาการเข้าฝึกหัดงานให้เป็นการเฉพาะราย

(จ) ผู้ที่ได้ฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนข้อบังคับนี้มีผลบังคับใช้ ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดใน (ก)”

ข้อ 4 ให้ยกเลิกความในข้อ 5 แห่งข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความ พ.ศ. 2529 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 5 ให้ผู้ที่ได้ฝึกหัดงานในสำนักงานทนายความมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และได้ปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนตามข้อกำหนดในข้อ 4 มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นทนายความได้ เมื่อได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการแล้ว”

ประกาศ ณ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2531

คำนวน ชโลปัทม์

นายกสภาทนายความ

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 105 ตอนที่ 26 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2531)

ข้อบังคับสภาพทนายความ ว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ พ.ศ. 2535

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27(3) มาตรา 72 และด้วยความเห็นชอบของสภา
นายกพิเศษแห่งสภาพทนายความ ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528
คณะกรรมการสภาพทนายความออกข้อบังคับว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ ไว้ดัง
ต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาท
ทนายความ พ.ศ. 2535

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการสอบสวนคดีมรรยาททนายความ
พ.ศ. 2530

ข้อ 4 นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 และข้อ
บังคับสภาพทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2529 และในข้อบังคับนี้แล้วให้นำบท
บัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้กับการสอบสวนคดีมรรยาท
ทนายความและข้อบังคับฉบับนี้

หมวด 1

คณะกรรมการสอบสวน

ข้อ 5 ทนายความที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบสวนจะต้องมีคุณสมบัติดัง
ต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย

(2) เป็นทนายความมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

(3) ไม่เคยถูกลงโทษฐานประพฤติผิดมรรยาททนายความหรือถูกจำหน่ายชื่อ
ออกจากทะเบียนทนายความ

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการมรรยาททนายความจัดให้มีการสอบสวนคดีมรรยาท
ทนายความเป็นรายคดีไป คณะกรรมการสอบสวนที่ได้รับแต่งตั้งจะทำการสอบสวนเฉพาะคดี
นั้นๆ และพ้นตำแหน่งเมื่อมีการสอบสวนคดีดังกล่าวเสร็จสิ้นลง

ข้อ 7 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามข้อ 5 ดังกล่าวข้างต้น กรรมการสอบสวนพ้นตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดจากการเป็นสัญชาติไทย
- (4) ขาดจากการเป็นทนายความตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ

พ.ศ. 2528

(5) ถูกกล่าวหาเป็นหนังสือยื่นต่อประธานกรรมการมรรยาททนายความหรือเมื่อคณะกรรมการมรรยาททนายความได้รับแจ้งจากศาล พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนว่ากรรมการผู้นั้นประพฤติผิดมรรยาททนายความ หรือเมื่อปรากฏแก่คณะกรรมการมรรยาททนายความว่ามีพฤติการณ์ อันสมควรให้มีการสอบสวนมรรยาททนายความกับกรรมการผู้นั้น

ข้อ 8 ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคัดค้านผู้พิพากษาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่กรรมการสอบสวนด้วยโดยอนุโลม

หมวด 2

คำกล่าวหา

ข้อ 9 คำกล่าวหาว่าทนายความประพฤติผิดมรรยาททนายความจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ มีรายละเอียดชื่อ ชื่อนามสกุล ที่อยู่ ข้อกล่าวหา วัตถุประสงค์ของการกล่าวหา และลายมือชื่อผู้กล่าวหาที่ชัดแจ้งตลอดจนหลักฐานอื่น ๆ

ข้อ 10 คำกล่าวหาตามข้อ 9 ให้ยื่นต่อประธานกรรมการมรรยาททนายความหรือผู้ที่ประธานกรรมการมรรยาททนายความมอบหมาย

ข้อ 11 เมื่อประธานกรรมการมรรยาททนายความได้รับคำกล่าวหาว่า ทนายความประพฤติผิดมรรยาททนายความตามข้อ 9 แล้วให้ประธานกรรมการมรรยาททนายความหรือผู้ที่ประธานกรรมการมรรยาททนายความมอบหมาย ทำการตรวจสอบคำกล่าวหาหากเห็นว่าชอบด้วยกฎหมายก็ให้รับเป็นคำกล่าวหา และเมื่อมีคำสั่งรับเป็นคำกล่าวหาแล้วให้ประธานกรรมการมรรยาททนายความแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามหมวด 3 ว่าด้วยการสอบสวนต่อไป

หมวด 3

การสอบสวน

ข้อ 12 ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติ หมาย ความ พ.ศ. 2528 ให้ประธานกรรมการมรรยาทนายความ กำหนดผู้เป็นประธานคณะกรรมการสอบสวนและสถานที่ทำการสอบสวน การสอบสวนคดีมรรยาทนายความให้กระทำ โดยเร่งด่วน

ข้อ 13 ให้ประธานกรรมการสอบสวนส่งสำเนาคำกล่าวหา หรือคำแจ้งข้อกล่าวหาที่จะ ทำการสอบสวนไปยังนายความที่ถูกกล่าวหาไปทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือโดยเจ้า หน้าที่ของสภานายความ โดยส่งไปยังสำนักงานหรือภูมิลำเนาของนายความที่ถูกกล่าวหา ตามที่ปรากฏในทะเบียนนายความ พร้อมทั้งแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ทำการสอบสวน ไปด้วย

ข้อ 14 นายความที่ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิทำคำแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือภายใน 8 วัน นับแต่วันได้รับสำเนาคำกล่าวหา หรือคำแจ้งข้อกล่าวหา หรือภายในกำหนดระยะเวลาซึ่งคณะกรรมการสอบสวนได้ขยายให้

ข้อ 15 ในการสอบสวนคดีมรรยาทนายความให้กรรมการสอบสวนเป็นผู้ซักถาม พยานผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิแต่งตั้งนายความเข้าแก้ต่างคดี แต่อาจซักถาม พยานได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการสอบสวน

ข้อ 16 ในการสอบสวนต้องมีกรรมการสอบสวนอย่างน้อยสองคน จึงเป็นองค์คณะ ดำเนินการสอบสวนได้

ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนจะต้องประกอบด้วย คำกล่าวหา คำแก้ข้อกล่าวหา ประเด็นของคดี ข้อเท็จจริงจากการสอบสวน เหตุผลพิจารณาและผลการพิจารณา

ในการทำความเข้าใจ ให้ถือตามเสียงข้างมากของคณะกรรมการสอบสวน ถ้าคะแนน เสียงเท่ากัน ให้ประธานคณะกรรมการสอบสวนออกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด กรรมการฝ่าย เสียงข้างน้อยจะทำความเข้าใจได้

ข้อ 17 ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องทำการสอบสวน พยานบุคคลเขตจังหวัดอันเป็นที่ตั้งที่ทำการสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจแต่งตั้งทนายความซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดที่จะทำการสอบสวนพยานบุคคลนั้นเป็นคณะอนุกรรมการ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 คน และส่งประเด็นไปให้คณะอนุกรรมการดังกล่าวทำการสอบสวนแทน และให้ถือว่าการสอบสวนของคณะอนุกรรมการเป็นการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนด้วย

ข้อ 18 ให้สภาทนายความจ่ายค่าป่วยการให้แก่กรรมการสอบสวนและอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ตามข้อ 17 ในการสอบสวนคดีมรยาททนายความในอัตราสามร้อยบาทต่อคนต่อการสอบสวนแต่ละนัด

ในกรณีที่กรรมการสอบสวนเห็นว่าจำเป็นจะต้องไปทำการสอบสวนพยานบุคคลนอกเขตจังหวัดอันเป็นที่ตั้งที่ทำการสอบสวน ก็ให้ขออนุมัติต่อประธานกรรมการมรยาททนายความเป็นคราวๆ ไป โดยให้เบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าที่พักได้ตามข้อบังคับหรือระเบียบของสภาทนายความ หรือตามมติของคณะกรรมการสภาทนายความ

ข้อ 19 คดีมรยาททนายความที่ได้ดำเนินการไปแล้ว แต่ยังไม่ถึงที่สุดให้นำข้อบังคับสภาทนายความฉบับนี้ใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528

ประกาศ ณ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ.2535
สีก กอแสงเรือง
นายกสภาทนายความ

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 108 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2535)

ข้อบังคับสภาพทนายความ
ว่าด้วยการอุทธรณ์คำสั่งคดีมรยาททนายความ
พ.ศ.2535

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 27 (3) (จ) และมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 คณะกรรมการสภาพทนายความ โดยความเห็นชอบของสภานายกพิเศษแห่งสภาพทนายความ ออกข้อบังคับว่าด้วยการอุทธรณ์คำสั่งคดีมรยาททนายความไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “การอุทธรณ์คำสั่งคดีมรยาททนายความ พ.ศ. 2535”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ทนายความซึ่งถูกลงโทษหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 อาจอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อสภานายกพิเศษภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ข้อ 4 อุทธรณ์คำสั่งลงโทษหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามมาตรา 52 ต้องยื่นตามแบบที่สภาพทนายความกำหนด และต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริง รายละเอียดการโต้แย้งคำสั่ง ตลอดจนความประสงค์ของการอุทธรณ์คำสั่ง

ข้อ 5 การยื่นอุทธรณ์คำสั่งให้ยื่นต่อประธานกรรมการมรยาททนายความ ณ ที่ทำการสภาพทนายความในวันเวลาทำการ

ข้อ 6 ให้ประธานกรรมการมรยาททนายความรวบรวมถ้อยคำสำนวนส่งให้สภานายกพิเศษพิจารณาโดยด่วน

ประกาศ ณ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2535

สัก กอแสงเรือง

นายกสภาพทนายความ

(ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 108 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2535)